

VWS OMGEVINGSANALYSE COVID-19

Analyseperiode 12:00 uur d.d. 12 januari – 12:00 uur d.d. 13 januari

5.1.2e

Directie Communicatie.

Vragen? Mail naar

5.1.2e

@minvws.nl

Wie is getroffen? (1 ^e ring)	Wie is betrokken? (2 ^e ring)	Wie voelt zich betrokken? (3 ^e ring)
Nederlanders overleden aan COVID-19 Nederlanders besmet het virus	Familie, vrienden, omwonenden van getroffen Nederlanders Brancheverenigingen voor de zorg	Algemeen publiek Politici Getroffen sectoren

Samenvatting

- De uitkomsten van de persconferentie (bijna 6,5 miljoen kijkers) worden door media niet als een verrassing gezien. Niet alleen was alles al zo'n beetje uitgelekt; ook de huidige besmettingscijfers en grote onzekerheden over de Britse virusvariant maakten een andere uitkomst vrijwel onmogelijk, zo is het beeld.
- De focus ligt vooral op een mogelijke avondklok. Hoewel media volop de bezwaren optikken, zoals de weerstand in de Kamer en bij burgemeesters, concluderen zij ook dat het Kabinet Nederland 'alvast klaarstoomt' voor deze verregaande maatregel. De Britse variant wordt daarbij gezien als de 'grote aanjager' van een stap naar nóg strengere maatregelen, en speelde daarmee 'voor het eerst de hoofdrol in een persconferentie' (Volkskrant).
- Naast de schrikbeelden uit de Britse ziekenhuizen, kunnen ook de recente besmettingscijfers uit Ierland als motivatie fungeren voor Nederland om 'echt nog even vol te houden'. In het land is de infectiegraad de afgelopen drie weken vertienvoudigd tot bijna 1.300 gevallen per 100.000 inwoners. De Britse variant is daar gevonden in bijna de helft van de positieve testen.
- En vanochtend berichten media in meer detail over dat 'Britse schrikbeeld'. AD meldt o.b.v. een presentatie zondag in het Catshuis dat zodra de Britse variant Nederland 'totaal in zijn greep krijgt', dat begin volgende maand zou kunnen zorgen voor bijna 170.000 nieuwe besmettingen per dag. "Die Engelse variant wil je gewoon niet", zei Jaap van Dissel zojuist in de Technische Briefing. Aanvullende maatregelen zijn dan nodig –'draconische maatregelen'. Ernst Kuipers is tijdens de briefing aan de Tweede Kamer ook somber en stelt dat 'geen enkel' zorgsysteem is opgewassen tegen een uitbraak zoals in het Verenigd Koninkrijk.
- Kuipers pleit ervoor om 'zo snel mogelijk door te gaan met vaccineren'. "Dat moet gebeuren volgens het plan van de Gezondheidsraad: nu vaccineren, geen vaccins ongebruikt laten liggen. Er moet een versnelling op komen –Dat is een signaal aan de bevolking en aan de zorgmedewerkers."
- Het gedoe om de 'vaccinatievoordrangers' houdt aan. Telegraaf kopt: 'Prikorde is zoek'. De krant herhaalt de kritiek vanuit SPOT, de belangenvereniging van kleinschalige thuiszorgorganisaties. Die zegt dat door slechte communicatie vanuit minister De Jonge de verkeerde mensen zijn gevaccineerd. Als reactie op de oproep van De Jonge dat werkgevers dit zelf moeten corrigeren, reageert SPOT afwijzend: "Denk je nou echt dat we al die werknemers gaan aanschrijven met het verzoek of ze toch maar weer willen bellen om de afspraak te annuleren. Hiermee zaai je tweestrijd tussen verschillende groepen binnen de zorg", zegt Andrea Reidsma van SPOT.
- Daarnaast stevige kritiek vanuit de LHV die zegt dat 'ondanks eerdere afspraken met VWS, huisartsen toch niet in januari gevaccineerd worden'. "De minister laat de huisartsen en daarmee hun patiënten in de kou staan", aldus LHV-voorzitter Ella Kalsbeek. De vereniging betreurt de beslissing omdat er "een haalbare oplossing was gevonden waarbij huisartsen die onmisbaar zijn in de spoedzorg snel konden worden ingeënt." Dat huisartsen nu toch geen prioriteit krijgen, noemt Kalsbeek 'onbegrijpelijk': "De minister laat de kans liggen om snel de huisartsen in de frontlinie te beschermen en daarmee ook de verzekering dat een grote groep kwetsbare patiënten op hun huisarts kan blijven rekenen."
- ActiZ en ANBO noemen het 'goed nieuws' dat verpleeghuizen eerder dan gepland kunnen starten met het vaccineren van bewoners. ActiZ laat vanochtend wel weten dat het inenten van verpleeghuisbewoners nog 'zo'n anderhalve week' zal duren, omdat bewoners eerst nog schriftelijke toestemming moeten geven. "Het heeft dus enige voorbereidingstijd nodig. De uitnodigingen gaan zo spoedig mogelijk de deur uit. Wij moeten ook weten welk vaccin aan wie wordt toegediend. Elke dag telt in de aanpak. Hoe sneller hoe beter, maar het moet wel veilig en verantwoord gebeuren."
- Op social media doorklinkt veel kritiek op het besluit vliegvlagen niet te verbieden: "De regering maakt zich zorgen om de Britse variant, maar er landen dagelijks zo'n 20 vliegtuigen uit Engeland in ons land. Dat kan toch niet?!"

SISOS (Slachtoffers – Identiteiten – Schade – Oorzaken – Scenario's)
Slachtoffers

- Voor de tweede week achter elkaar ziet het RIVM een daling van het aantal gemelde besmettingen: van 56.440 naar 49.398. Dat is een afname van 12 %. Anders dan vorige week daalde ook het percentage mensen met een positieve testuitslag, met bijna 1%-punt van 13,7 naar 12,8.

Informatiebehoefte
Welke informatie vragen leven er bij getroffen?

- NOS meldt dat gynaecologen, huisartsen en verloskundigen het aantal vragen van zwangere vrouwen over coronavaccinaties zien toenemen. Een werkgroep van medisch specialisten en wetenschappers stelde daarom onlangs een [nieuw standpunt](#) op voor de vaccins van Pfizer en Moderna.

- Het NRC beantwoordt deze ochtend drie vragen over "waarom de markttoelating van het 'Oxfordvaccin' zo lang duurt": 1) Waarom begon de Europese aanvraag voor goedkeuring twee weken later dan in het VK?; 2) Waren die onderzoeksresultaten niet rommelig?; 3) Hoe snel kan het Europese goedkeuringsproces nu gaan?.
- Op de corporate social mediakanalen van VWS wordt gevraagd waarom huisartsen niet eerder worden gevaccineerd en zijn er vragen en zorgen over de besmettelijkheid van kinderen i.c.m. de nieuwe mutatie.

Hoe wordt het incident omschreven (welke facts en figures worden benoemd)?

- Documenten die in december waren gestolen tijdens een cyberaanval op het **Europees Geneesmiddelenbureau** zijn online gezet. "De autoriteiten nemen de noodzakelijke stappen", laat de in Amsterdam gevestigde organisatie dinsdag weten. Het is niet bekend waar ze staan, of de documenten te koop worden aangeboden en wat er in de documenten te zien is. De cyberaanval gebeurde begin december. Het is niet bekend wie achter de aanval zit en wat precies het motief is. De aanvallers waren volgens het EMA uit op gegevens over geneesmiddelen en vaccins tegen het coronavirus. Zo konden ze documenten van farmaceut Pfizer over de tests van het coronavaccin inzien.
- Honderden **Nederlandse luchtreizigers** komen in problemen doordat zij corona al hebben doorgemaakt en dus niet negatief maar positief testen in de verplichte PCR-test. Zij kunnen daardoor niet in het vliegtuig stappen ondanks papieren van de plaatselijke overheid dat ze niet besmettelijk zijn. Dat blijkt uit de vele reacties van gestrande Nederlanders op een oproep van De Telegraaf.
- **Brabant** zet definitief een streep door het carnaval. Dat hebben de Brabantse veiligheidsregio's dinsdag gemeld.

Vaccin

- **ActiZ** laat weten dat het inenten van verpleeghuisbewoners nog 'zo'n anderhalve week' zal duren, omdat bewoners eerst nog schriftelijke toestemming moeten geven. "Het heeft dus enige voorbereidingstijd nodig. De uitnodigingen gaan zo spoedig mogelijk de deur uit. Wij moeten ook weten welk vaccin aan wie wordt toegediend. Elke dag telt in de aanpak van corona. Hoe sneller hoe beter, maar het moet wel veilig en verantwoord gebeuren."
- Het **Brits-Zweedse AstraZeneca** en de **Universiteit van Oxford** hebben een aanvraag voor goedkeuring van hun vaccin ingediend bij de Europese medicijnwaakhond EMA. Als het vaccin in de Europese Unie is goedgekeurd, kan het naar eigen zeggen 'heel snel' aan Europese landen worden geleverd. "De productie loopt al, dus het is dan een kwestie van afvullen en distribueren", zegt een woordvoerder van AstraZeneca.
- **Curacao** gaat in de tweede of derde week van februari beginnen met het vaccineren van een deel van de bevolking tegen Covid-19. In eerste instantie zullen 60-plussers, werknemers in de gezondheidszorg en volwassenen met een chronische ziekte worden gevaccineerd. Het eiland begint met de Pfizer-vaccinatie, die door Nederland naar het eiland wordt opgestuurd. In de toekomst volgen ook andere vaccins.
- In het **Europees Parlement** heerst onvrede over de 'geheimzinnige' vaccin-onderhandelingen door de Europese Commissie (gebrek aan openheid over zaken als verantwoordelijkheid bij ernstige bijwerkingen of de prijs). Onder aanhoudende kritiek van de Europarlementariërs mogen zij een van de contracten inkijken; het betreft de afspraken met Curavec waarvan het vaccin nog niet is goedgekeurd.

Buitenland

- Het aantal coronabesmettingen in **Ierland** loopt snel op. De Britse variant is daar gevonden in bijna de helft van de positieve testen. In het land is de infectiegraad de afgelopen drie weken inmiddels vertienvoudigd tot bijna 1.300 gevallen per 100.000 inwoners, wat mede wordt toegeschreven aan de Britse virusmutatie. In het land zijn ook drie gevallen ontdekt van de variant die voor het eerst in Zuid-Afrika werd aangetroffen. Dinsdagavond maakte de Ierse regering bekend dat alle reizigers die vanaf 16 januari het land binnenkomen een negatieve coronatest moeten verstrekken die de laatste 72 uur is afgenomen.
- Wetenschappelijke adviseurs van de **Britse regering** adviseren de Britten drie meter afstand van elkaar te gaan houden. Vooralsnog houdt de regering vast aan de huidige twee meter, maar een woordvoerder van premier Johnson zegt dat een aanscherping niet uitgesloten is.
- De ziekenhuisbedden in **Engeland** liggen vol met coronapatiënten. Ze zijn zo overbezet dat ziekenhuizen nu van plan zijn duizenden zieke mensen vervoerd te ontslaan om bedden vrij te maken voor kritieke gevallen, schrijft de Britse krant de Guardian. Volgens een noodplan komen de zieke patiënten dan thuis of zelfs in een hotel te liggen.
- In de **Chinese** noordelijke provincie Hebei zijn opnieuw drie steden in lockdown gegaan (Langfang, Xingtai en Shijiazhuang), nadat in de eerste week van januari een virusuitbraak plaatsvond.

Waarneembaar gedrag (schadebeperking)

Wat doen of laten getroffen en betrokkenen?

- **Experts op het gebied van logistiek** van de TU Eindhoven en de onderzoeksstichting European Supply Chain forum willen met vaccinatieteams de wijken in, om daar mensen zoveel mogelijk thuis in te enten tegen corona. Dat zou, als alle vaccins er voor alle doelgroepen zijn, een prima aanvulling kunnen zijn op wat de GGD'en en de huisartsen doen, denken ze. Het prikken van de bevolking zou niet alleen sneller gaan, maar ook veiliger, zo is de overweging. Ook wordt gedacht dat het gemak om zo een injectie te verwerven, mensen over de streep kan trekken.

Betekenisgeving

Welke oproepen worden gedaan?

- Blijf op zaterdag, zondag en tijdens feestdagen in de buurt van je eigen huis. Ga op die dagen niet tussen 11.00 en 15.00 uur op pad, want dat zijn de drukste uren in de natuur. Die waarschuwing geven **Staatsbosbeheer**, **Natuurmonumenten** en **LandschappenNL** woensdag. De natuurbeheerders vrezen grote drukte nu 'de natuur' als bijna het enige uitje nog 'open' is, nu de lockdown is verlengd tot en met 9 februari.

Welke emoties, waardeoordelen, kwalificaties, kritiek, steun worden gegeven?

- Uitbreiding van de capaciteit van intensive care is op zichzelf geen passend antwoord op de huidige corona-epidemie, zegt **Diederik Gommers** tegen Skipp. Ook meer centrale sturing is volgens hem geen goed idee. Wel nuttig zijn betere rampscenari's en een betere voorbereiding op flexibele inzet van extra personeel. "Als ik hoor dat in de politiek steeds luider de wens klinkt om het stelsel overhoop te halen, houd ik m'n hart vast. Dat we bijvoorbeeld de bedden capaciteit gaan opschroeven naar Duits niveau.... Los van het feit dat we daar de mensen niet voor hebben; dat wordt onbetaalbaar. Je kunt niet volledig voorbereid zijn op een pandemie als deze. We hebben betere rampscenari's nodig om voortaan beter voorbereid te zijn met flexibele inzet van extra personeel. Ook als het gaat om het opschalen van capaciteit. Maar zomaar meer IC-bedden in de lucht houden, dat is geen goed toekomstplan."
- **NOS** publiceert de verhalen van twee zwangere vrouwen die hebben besloten het vaccin niet te nemen. Rosita Olivier (31) uit Papendrecht heeft astma en chronische bronchitis en valt dus in de risicogroep van zwangeren, maar zegt: "Toch denk ik dat ik het niet doe. Ik mis een transparant verhaal dat op basis van data kan vertellen wat de risico's zijn." Denise Kieft (31) kan nu al aanspraak maken op het vaccin, omdat zij werkt in de ouderenzorg. Ook zij kiest ervoor om het niet te doen. "We zijn lang bezig geweest met deze zwangerschap, dus dan ben je heel voorzichtig." Kieft wil wachten tot na de borstvoeding. "Maar daarna ga ik mijn prik alsnog halen."
- **Vakbond CNV** vindt dat mensen die essentiële functies hebben en daarin niet altijd voldoende afstand kunnen nemen van anderen, betere beschermingsmiddelen tegen corona moeten krijgen, zoals medische mondkapjes. CNV merkt dat onderwijzenden, kinderopvangmedewerkers, gevangenisbewaarders, afvalmedewerkers en andere mensen met een cruciaal beroep zich steeds meer zorgen maken over gezondheidsrisico's tijdens hun werk. Zeker nu er nog veel onduidelijkheid heerst over de 'Britse variant' van het virus, vindt CNV dat deze werknemers een betere bescherming moeten krijgen. "Van de aanvankelijke schaarste van medische beschermingsmiddelen, zoals FFP2-mondmaskers, is inmiddels geen sprake meer." **Voorzitter Patrick Feij van CNV Overheid en Publieke Diensten** breekt een lans voor verschillende beroepsgroepen: "Denk bijvoorbeeld aan afvalverwerking waar ploegen in dezelfde bedrijfsauto moeten zitten of aan personeel van justitiële inrichtingen. Maar ook aan ambtenaren die noodzakelijk persoonlijk contact hebben met burgers, of huiscontroles moeten uitvoeren. Of aan medewerkers van nutsbedrijven die bij mensen over de vloer moeten komen. In al die situaties lopen mensen extra besmettingsrisico en kunnen beschermingsmiddelen die risico's verkleinen."
- **Transavia** laat weten dat de 'politieke' richtlijn van 36 uur, waarover deze week een definitief besluit valt, niet realistisch is voor passagiers in de praktijk. "Op veel bestemmingen is het erg lastig om je dan op tijd te laten testen. De grens van 72 uur is vaak al moeilijk genoeg."
- **Fleur Jongepier, ethicus verbonden aan de Radboud Universiteit Nijmegen**, zegt in haar NRC-opiniestuk: "Treurig genoeg is minister Van Ark gezwich voor de druk van de Tweede Kamer en van artsen en ziet het kabinet af van een verbod op leeftijdselectie op de IC." Volgens haar is de discussie daarbij nog niet af en moeten we ons afvragen of ten tijde van het samenstellen van het draaiboek er voldoende maatschappelijke dialoog was over dit thema. Was het voldoende om aan spilfiguren van verenigingen het draaiboek uit te leggen? Waren er onder de opstellers ook tegenstanders van het *fair innings*-principe? Zijn burgers voldoende betrokken? Ook voegt ze eraan toe, nu het leeftijds criterium overeind blijft, er ruimte komt voor andere draaiboekdiscussies als: "Welk beleid heeft ertoe geleid dat het zo ver heeft kunnen komen dat het wéér over code zwart moet hebben?"
- Op de corporate social mediakanalen van VWS heerst wantrouwen in de uitspraak dat iedereen voor de herfst gevaccineerd is.
- Op de social mediakanalen van minister De Jonge is onbegrip waarom we ons zoveel zorgen maken over de Engelse variant, maar wel gewoon naar Engeland blijven vliegen en er een uitzondering is voor diplomaten. Ook klachten over het aantal gasten bij talkshows; ook valt het verkeerd omdat er vaak mensen aan tafel zitten die zelf de regel 'werk thuis, tenzij' dus niet echt opvolgen. Verder wat onrust over de avondklok, maar ook voorstanders: zij zien graag verscherpingen en noemen winkels die nog extra dicht zouden kunnen (slijterijen, snoepwinkels etc.).
- Op de social media kanalen van minister De Jonge is vanuit huisartsen ook weer veel onvrede; zij hebben het gevoel dat ze in de kou staan en ze weer later aan de beurt zijn en geven aan hoe belangrijk zij zijn / hoeveel risico ze lopen.

Vaccinatiestrategie

- **ActiZ** en **ANBO** zeggen: "Het is goed nieuws" dat verpleeghuizen eerder dan gepland kunnen starten met het vaccineren van bewoners. ActiZ-bestuurder Conny Helder is "blij dat het advies van de Gezondheidsraad om kwetsbaren in de samenleving snel te vaccineren, opgevolgd kan worden". Verpleeghuizen 'staan te popelen', aldus ActiZ. "De voorbereiding voor de vaccinaties is grotendeels afgerond: registratiesystemen zijn op orde gebracht, prikteams zijn geformeerd. Het wachten is nu op de toestemming van cliënten of hun wettelijke vertegenwoordiger en op de vaccins

zelf." Het naar voren halen van de start is volgens ouderenbond ANBO tegen de verwachtingen in, maar: "Hoe eerder gevaccineerd, hoe makkelijker het is het normale leven enigszins weer op te pakken."

- De **Landelijke Huisartsen Vereniging (LHV)** meldt dat ondanks eerdere afspraken die de vereniging heeft gemaakt met VWS, huisartsen toch niet in januari al gevaccineerd worden volgens een besluit van minister De Jonge. LHV-voorzitter Ella Kalsbeek stelt daarop: "De minister laat de huisartsen en daarmee hun patiënten in de kou staan" en betreurt de beslissing omdat er "een haalbare oplossing was gevonden waarbij huisartsen die onmisbaar zijn in de spoedzorg snel konden worden ingeënt." Dat huisartsen nu toch geen prioriteit krijgen, noemt Kalsbeek 'onbegrijpelijk': "De minister laat de kans liggen om snel de huisartsen in de frontlinie te beschermen en daarmee ook de verzekering dat een grote groep kwetsbare patiënten op hun huisarts kan blijven rekenen". Volgens de LHV gaat het met de huisartsen om een 'betrekkelijk kleine beroepsgroep' die 'cruciaal is voor de spoedzorg en Covid-zorg' en die 'direct effect heeft op de belasting van de ziekenhuizen'. Daarnaast zouden veel huisartsen een deel van de vaccinaties voor hun rekening nemen. Dat de huisartsen niet gevaccineerd kunnen worden, komt volgens de LHV doordat de eerste levering Moderna-vaccins voor huisartspatiënten te klein is om ook huisartsen en personeel mee in te enten. De vereniging zegt hiervoor echter een alternatief te hebben bedacht, maar stelt dat de minister deze oplossing naast zich neerlegt.
- **Ernst Kuipers** reageert fel bij talkshow Op1 op de vraag of hij 'geen buikpijn' heeft van de 33 duizend vaccins die acute zorgmedewerkers krijgen in plaats van kwetsbare ouderen: "Totaal geen buikpijn [...] Gaat om een paar procent van het totaal [...] op een cruciale plek: IC's. [...] Ik zou het weer zo besluiten te doen."

⁴Vaccinatievoordringers'

- Het gedoe om de 'vaccinatievoordringers' houdt aan. Telegraaf kopt: 'Prikorde is zoek'. De krant herhaalt de kritiek vanuit SPOT, de belangenvereniging van kleinschalige thuiszorgorganisaties. Die zegt dat door slechte communicatie vanuit minister De Jonge de verkeerde mensen zijn gevaccineerd. Als reactie op de oproep van De Jonge dat werkgevers dit zelf moeten corrigeren, reageert SPOT afwijzend: "Denk je nou echt dat we al die werknemers gaan aanschrijven met het verzoek of ze toch maar weer willen bellen om de afspraak te annuleren. Hiermee zaai je tweestrijd tussen verschillende groepen binnen de zorg", aldus Andrea Reidsma namens de kleinschalige thuiszorgorganisaties.
- **Hans Buijng van branchevereniging Zorgthuis.nl** zegt in Volkskrant dat de instructies vanaf half december 'altijd duidelijk zijn geweest'. De gang van zaken geeft volgens Buijng 'een probleem voor de geloofwaardigheid van de vaccinatiestrategie'. Als je afspraken niet bewaakt, krijg je volgens Buijng een gevoel van 'anarchie': "Wie het hardste schreeuwt, krijgt zijn zin."
- **Jos de Blok van Buurtzorg** heeft zijn 15 duizend medewerkers in de wijkverpleging en huishoudelijke verzorging een uitnodigingsbrief gestuurd en noemt dit 'een misverstand'. Van VWS had hij begrepen dat hij zijn medewerkers al zo'n uitnodigingsbrief moest sturen, zegt hij. En dat de GGD hen vervolgens zou inplannen op het moment dat zij aan de beurt waren, op basis van de beschikbaarheid van vaccins. "Een van onze wijkverpleegkundigen heeft de proef op de som genomen en de medewerker van het callcenter netjes verteld dat zij wijkverpleegkundige is. Zij kon gewoon een afspraak maken voor een vaccinatie." De Blok schat dat 'misschien honderden' van zijn wijkverpleegkundigen zo een afspraak hebben gemaakt. De meesten hebben die inmiddels ook weer afgezegd, zegt hij.
- **ANBO** twittert: "Ook wij vinden dat ouderen éérs gevaccineerd moeten worden. Zij zijn immers vooral degenen die ernstig ziek worden van corona. Onze oproep: zet alles op alles dat ouderen nu snel de coronaprik krijgen!"
- **NU'91** noemt de situatie 'uiterst zorgelijk'. "Door onzorgvuldigheid van werkgevers zijn ook personen in niet-cruciale functies al gevaccineerd. Hierdoor moeten zorgprofessionals die direct patiëntencontact hebben nog langer wachten tot zij aan de beurt zijn [...] Hierdoor kunnen momenteel niet alle zorgprofessionals uit de verpleeghuizen een afspraak inplannen voor het eerste vaccin. Tegelijkertijd hoorden wij de afgelopen dagen van leden dat in sommige organisaties ook medewerkers die niet direct in contact staan met de patiënt al wel zijn gevaccineerd [...] Sommige werkgevers hebben de brief voor het vaccineren naar alle medewerkers gestuurd. We begrijpen dat de nood overal hoog is. Maar de afspraak is dat zorgpersoneel in de primaire zorg voorrang krijgt". NU'91 wil dat alle afspraken die gepland staan worden nagelopen, zodat alleen de zorgprofessionals met direct patiëntencontact worden gevaccineerd.
- Een **woordvoerder van de overkoepelende GGD's**: "Dat is absoluut niet onze verantwoordelijkheid, maar die van de werkgevers in de verpleeghuiszorg. Sterker, wij zeggen na deze berichten tegen de werkgevers: neem je verantwoordelijkheid en stuur alleen je personeel dat direct in de hulpverlening zit." De GGD's voelen zich extra geraakt omdat ze 'bijspringen in een proces dat de werkgevers zelf niet kunnen oplossen, namelijk het vaccineren van eigen personeel'. "Wij hebben alles van ze overgenomen. Behalve één ding: de toegeleiding", zegt de GGD-woordvoerder. "Wij ontvangen mensen die een brief hebben van hun werkgever, identiteitsbewijs en dat is het voor ons. Wij kunnen niet bepalen of iemand in het restaurant werkt of aan het bed."

Hoe wordt naar de overheid gekeken?

Reacties op de persconferentie en de verlengde lockdown (selectie)

ZORGVELD

- Ouderenorganisaties roepen op extra aandacht aan (eenzame) ouderen te geven. "Het is begrijpelijk dat het verlengd wordt, dat is niet meer dan logisch, maar we hopen dat er aandacht voor eenzame ouderen blijft en dat die vergroot wordt", zegt de **ANBO**. "Houd elkaar in de gaten."
- Het **Nationaal Ouderenfonds** zegt: "Een kleine wereld wordt nog kleiner: contact met dierbaren is minimaal en op afstand, daarnaast is het koud en kun je nergens naartoe." Volgens de organisatie kunnen de omstandigheden het

gevoel van eenzaamheid aanwakkeren. Daarom roept zij op om op een veilige manier met ouderen in verbinding te blijven. Een kaartje, bloemetje of wat lekkers geven, en iemand meevragen voor een wandeling heeft niet alleen een positief effect op de ander, maar ook op jezelf, stelt de bond. "Een klein gebaar heeft al snel een groot effect."

SPORT

- "Het mag niet zo zijn dat bedrijven alsnog omvallen met het einde van de crisis in zicht", stelt Ronald Wouters, algemeen directeur van **NL Actief**. De organisatie ziet dat de overheid het belang van beweging erkent, maar zaken als het aantal besmettingen, de druk op de ziekenhuizen en de Engelse mutatie van het virus zwaarder afweegt tegen het preventieve gezondheidsargument. "Daarom zullen we inzetten op de broodnodige financiële steun vanuit de overheid."
- De **Koninklijk Nederlandse Zwembond (KNZB)** heeft begrip voor de verlenging van de maatregelen, maar betreurt het besluit. KNZB-directeur Aschwin Lankwarden wijst nog eens extra op het belang van bewegen. "Zeker in relatie tot de zwemveiligheid is het belangrijk om te blijven zwemmen. Vallen is vervelend, blijven liggen nog erger." De zwembond richt zijn pijlen hoopvol op de zomermaanden. "Daarbij duimen we voor een zonnige zomer met zwemmogelijkheden in binnenbaden, buitenbaden en in het open water. Laten we het de meest sportieve zomer ooit maken".
- De **Nederlandse Basketball Bond** 'peinst er nog niet over' de competities onder de Dutch Leagues niet meer te hervatten. Ook na de dinsdag aangekondigde verlenging van de lockdown blijft de bond hopen dat er eind februari gespeeld kan worden. In dat geval wordt er een halve competitie afgewerkt. "Onze planning voor de competities moeten we even verder uitstellen, maar we doen er alles aan om ervoor te zorgen dat er nog zo veel mogelijk gespeeld kan worden", zegt NBB-voorzitter Joop Brakenhoff. "Daarnaast zijn we onder regie van NOC*NSF en samen met enkele andere bonden in overleg met de overheid om te zien of we iets kunnen doen voor de verenigingen, of we kunnen helpen met contributies en de hele financiële situatie. We zijn klaar voor een herstart, maar gebonden aan de regels."
- In een gezamenlijke reactie lieten de **KNVB, ECV (Eredivisie) en CED (Keuken Kampioen Divisie)** weten te hopen op een 'snelle zege' van het coronabeleid en 'daarmee op een spoedige terugkeer naar uiteindelijk weer volle stadions'. Aanvullend: "Publiek is inmiddels al maandenlang niet meer toegestaan bij de wedstrijden. Onze sector heeft hierdoor met toenemende financiële problemen te kampen, want de clubs zijn juist voor een groot deel afhankelijk van de inkomsten uit deze stadionbezoeken. Dat de eerder genomen coronamaatregelen niet worden versoepeld, was geen verrassing. Dankzij alle extra maatregelen en investeringen van de clubs en het intensieve testbeleid kan de bal blijven rollen in het betaald voetbal. We zijn blij dat we hierdoor zoveel thuisblijvers kunnen vermaken met onze wedstrijden. Daarnaast kijken we ernaar uit dat we in de nabije toekomst met onze fieldlabs kunnen bijdragen aan het vergaren van nieuwe kennis en inzichten over het coronavirus." Ook willen ze 'nadrukkelijk met de beslissers in Den Haag' in gesprek blijven om de huidige problemen in het betaald voetbal aan te pakken. "Vanavond zei premier Rutte dat hij financiële steun van de overheid voor sectoren die (deels) zijn gesloten vanwege corona logisch vond: 'samen gaan we naar de eindstreep'. Daar sluiten wij ons graag bij aan."
- De **KNVB** heeft nog steeds twee opties op tafel liggen voor een hervatting van de amateurvoetbalcompetities bij de senioren. "Ondanks de verlenging van de lockdown is het op dit moment nog te vroeg om een definitief besluit te nemen over een van deze scenario's", aldus de voetbalbond. "Hoewel het er niet gemakkelijker op wordt, blijven beide scenario's nog steeds realistisch en haalbaar. Met de eerstvolgende persconferentie hopen we van het kabinet meer duidelijkheid te krijgen over eventuele versoepelingen voor de sport. Op basis hiervan zal uiterlijk in de week van 9 februari een besluit worden genomen over de hervatting van de competities."

ONDERWIJS

- Basisscholen willen zo snel mogelijk hun deuren weer openen, "mits dat veilig en verantwoord kan voor leerlingen en onderwijspersoneel", aldus de **PO-Raad**. De organisatie reageert begripvol op het kabinetsbesluit om nader onderzoek naar de Britse variant van het coronavirus af te wachten. De vraag is nog in hoeverre die besmettelijk is voor jonge kinderen. "Veiligheid staat voorop." De raad meldt ook dat de druk op die noodopvang zodanig is toegenomen, dat de situatie "onhoudbaar" is geworden. "Schoolbesturen hebben aan de PO-Raad laten weten dat zij veel meer leerlingen opvangen dan tijdens de eerste lockdown in het voorjaar." Daarom heeft de organisatie het ministerie van Onderwijs gevraagd de criteria voor noodopvang en de lijst met cruciale beroepen "nog eens tegen het licht te houden". Verder heeft de sectororganisatie van het kabinet vernomen dat op korte termijn proefprojecten met snelsten worden opgestart. Als blijkt dat het nog niet verantwoord is de scholen weer volledig te openen, dan wil de achterban van de PO-Raad liever afstandsonderwijs in combinatie met noodopvang blijven verzorgen, dan een tussenvorm waarbij wordt gewerkt met halve klassen of halve dagen. Dat vinden ze "geen optie vanwege werkdruk, personeelstekort en onrust die dat met zich meebrengt". De PO-Raad zegt zich zorgen te maken over onderwijsachterstanden. "Deze achterstanden lopen alleen maar verder op en leiden tot grotere kansongelijkheid, omdat leerlingen met laagopgeleide ouders een grotere achterstand oplopen dan leerlingen met hoogopgeleide ouders."
- De **Algemene Onderwijsbond** vindt dat de herinvoering van de regel dat middelbare scholieren 1,5 meter afstand van elkaar moeten houden 'eerder besloten had moeten worden'. Voorzitter Eugenie Stolk: "Na de openlijke speculaties van het OMT werd het hoog tijd dat het kabinet nu eindelijk duidelijkheid gaf", aldus Stolk. Ze doelt op uitspraken van twee OMT-leden: kinderarts Károly Illy en hoogleraar infectiepreventie Andreas Voss. Zij zeiden vorige week al dat het 'een vergissing' is geweest om aan te nemen dat pubers amper een rol spelen in de verspreiding van het coronavirus. De bond is 'niet te spreken' over de gang van zaken.

- De situatie voor jongeren en studenten wordt steeds nijpender door de verlengde lockdown. **De Landelijke Studentenvakbond (LSVb) en vakbond CNV Jongeren** maken zich grote zorgen over de geestelijke gezondheid en toenemende kansoploosheid in het onderwijs voor deze groep. Voorzitter Lyle Muns van de LSVb zegt een toename te zien in de moedeloosheid en het gebrek aan motivatie bij studenten. "Het thuisonderwijs trekt een zware wissel op hun geestelijk welzijn", zegt hij. "Studenten volgen nu al bijna een jaar onderwijs vanuit hun kamertje. We zien een groot tekort aan fysieke studieplekken op onderwijsinstellingen, een groeiend tekort aan stageplekken, meer studievertraging en te weinig financiële compensatie vanuit de overheid. Dat alles zorgt voor minder motivatie en perspectief bij studenten." Justine Feitsma, voorzitter van de jongerenvakbond CNV, zegt dat jongeren in financieel opzicht steeds meer in de knel raken. "Vanuit het kabinet is er geen aanpak tegen jeugdwerkloosheid, terwijl veel jongeren hun bijbaan in de retailsector en horeca zijn kwijtgeraakt. Zij zien zich genoodzaakt te moeten lenen omdat ze anders niet rondkomen."
- **Kinderopvangorganisaties** noemen de verlenging van de lockdown 'helaas onvermijdelijk'. Ze noemen de uitkomsten van het nader onderzoek naar de Britse variant van het coronavirus "vanzelfsprekend van groot belang voor de kinderopvang, waar immers geen afstand kan worden gehouden van en tussen jonge kinderen". Mocht uit het RIVM-onderzoek blijken dat de Britse variant makkelijker door jonge kinderen kan worden verspreid, dan moeten medewerkers uit de kinderopvang voorrang krijgen bij de vaccinaties, vinden Branchevereniging Kinderopvang, Branchevereniging Maatschappelijke Kinderopvang en de Belangenvereniging van Ouders in de Kinderopvang (BOInK). Verder noemen de organisaties het belangrijk dat medewerkers zich snel kunnen laten testen.

VAKBONDEN

- Volgens **CNV** is de verlenging van de harde lockdown tot en met 9 februari 'noodzakelijk en onontkoombaar'. "De Britse coronavariant hangt als een donkere wolk boven Nederland. Het kabinet neemt de juiste afslag om de maatregelen nu te verlengen", zegt CNV-voorzitter Piet Fortuin. Nederland moet dan ook alles op alles zetten om een enorme besmettingsgolf te voorkomen waardoor het zorgpersoneel nog zwaarder wordt belast, vindt de CNV-voorzitter. Wel wil de vakbond een fonds instellen voor ouders die werk niet kunnen combineren met lesgeven en zorg om hun extra verloop te betalen.
- **FNV-voorzitter Han Busker** stelt dat overall mensen 'op hun tandvlees lopen'. "Het thuiswerken eist zijn tol en veel ouders komen in de knel met het combineren van werk, de zorg voor jonge kinderen en het begeleiden van thuisonderwijs." Hij noemt de aangekondigde uitbreiding van steunpakketten 'verstandig'. "Na alle investeringen in het behoud van banen en het overeind houden van bedrijven, en hopelijk met de eindstreep in zicht, blijft die steun van heel groot belang."
- **FNV Horeca** heeft, 'gezien het aantal besmettingen en de geringe daling daarvan', begrip voor het besluit van het kabinet. FNV-bestuurder Edwin Vlek noemt een nog langere lockdown echter 'een horrorscenario' voor de horeca en alle werknemers in de branche. Doordat de horeca een van de zwaarst getroffen sectoren is door de coronamaatregelen, vindt hij dat het kabinet serieus moet kijken hoe eet- en drinkgelegenheden als eerste weer mogen openen.

POLITIEK EN BESTUUR

- Het invoeren van een avondklok is een 'heftige maatregel' die de vrijheid van inwoners ernstig inperkt, stelt het **Veiligheidsberaad**. "We hebben geen principiële bezwaren, maar vinden dat er een overtuigend antwoord moet komen op de vraag of een avondklok helpt om de verspreiding van het virus te dempen", aldus voorzitter Hubert Bruls. Bruls is blij dat het kabinet om aanvullend advies heeft gevraagd over de invoering van een avondklok. "De voorzitters zijn overtuigd van de ernst van de situatie. Met name de risico's van de zogeheten Britse variant baren ons grote zorgen. Maar dat is op zich nog geen voldoende reden om een zware maatregel als een avondklok of een vergelijkbare maatregel in te voeren bovenop de toch al stevige lockdownmaatregelen die Nederland kent." Het Veiligheidsberaad steunt het besluit van het kabinet om de lockdown te verlengen. Bruls: "Het is niet niks en vraagt veel van iedereen in onze samenleving. Maar dit is niet het moment om de touwtjes te laten vieren. Hopelijk is er snel een positiever perspectief, mede vanwege het vaccineren."
- **GroenLinks** komt woensdag tijdens het debat met het voorstel om ouders die hun baan met thuisonderwijs combineren, betaald coronaverlof moeten kunnen opnemen. Dat zou stress en ernstige gezondheidsklachten, zoals een burn-out, voorkomen. Ook zou het de druk op de reeds overvraagde noodopvang verminderen. Fractievoorzitter Jesse Klaver zegt: "De rek is eruit. Ouders raken in de knel. Zij moeten eigenlijk twee banen combineren en kunnen nergens terecht voor ondersteuning. Zorg voor kinderen is niet iets wat je er maar even bij doet. Het is tijd dat daar oog voor is. Zowel in het belang van de werkende ouders, als in dat van de kinderen zelf." Hij voegt toe: "Dit kabinet tast in de buidel met steunmaatregelen voor bedrijven en ondernemers die vanwege de maatregelen hulp nodig hebben. Laten we ook de hand reiken om die honderdduizenden ouders die nu thuis zitten, te steunen."
- **D66-Kamerlid Jan Paternotte** schrijft in AD dat het kabinet 'veel te weinig doet' om de Britse variant (maar ook die uit Zuid-Afrika) buiten de deur te houden en pleit voor 'drie testen kort na elkaar, vóór toegang tot ons land'.
- **Tweede Kamerlid Groenlinks Suzanne Kröger** twittert drie keer: "Bemanning van die ca. 20 vluchten per dag naar de UK wordt niet getest en hoeft niet in quarantaine bij aankomst, hoor ik via verschillende kranten. Is dat echt zo?", i.c.m. Volkskrant-artikel dat reisbranche woensdag is: "Reisbranche weer aan het stampvoeten. Maar zolang de pandemie nog niet onder controle is, is reizen voor de lol een heel slecht plan. En helaas moeten weten we nog niet

wanneer we de corona crisis onder controle hebben. En trust me: daar balen we allemaal van."; en: "We maken ons heel, heel, heel veel zorgen over de Engelse variant. Wat gaat het kabinet doen om het risico van verspreiding door reizen tussen UK en NL te beperken? Verplichte test bij aankomst? Aantonen noodzakelijke reis? Inperken aantal vluchten?"

- **Tweede Kamer-lid SP Cem Lacin** twittert: "Het kabinet maakt zich grote zorgen over de Britse variant van het #Corona virus, maar staat doe dat alléén vandaag al ruim 20 vluchten uit het VK zijn geland op #Schiphol zonder dat reizigers getest worden. Dweilen met de kraan open dus. #vliegverbod."

DUIDING MEDIA

- De **oachtendkranten** focussen in de headlines vooral op de angst voor 'Britse toestanden'. Volkskrant: 'Groot-Brittannië als schrikbeeld waar het snel uit de hand loopt'. Trouw spreekt van een 'grote vrees' en dat de virusmutant voor het eerst op de persconferentie 'een hoofdrol speelde'. Telegraaf stelt dat er 'geen keus' is door de opmars van de Britse variant en spreekt de onzekerheid uit of de basisscholen en de kinderdagverblijven wel twee weken eerder open gaan. AD zoomt in op de R-waarde en schrijft dat die 'lastig onder de 1 te krijgen en houden valt', zeker met Britse toestanden die lonken. Het Kabinet koerst dan ook af op een avondklok. NRC stelt dat er 'weerstand' en 'sceptis' is over 'maatregelen die niemand wil'. (Dit klopt overigens niet met recente publiekspelingen waaruit blijkt dat een meerderheid van Nederland achter een verlenging van de lockdown staat.) Over de avondklok stelt de krant dat het effect ervan 'onzeker' is.
- **RTL Nieuws-verslaggever Fons Lambie**: "Dit was een zeer somber verhaal, ik kan er niks anders van maken." Lambie ziet de avondklok 'steeds dichterbij komen', ook al was het lang ondenkbaar in Nederland.
- **NOS-verslaggever Ron Fresen** benadrukt de parallel met de eerste golf: "toen waren we allemaal erg onder de indruk van de alarmerende beelden van Italiaanse ziekenhuizen. Nu gebeurt hetzelfde in Britse ziekenhuizen en zegt het kabinet: als we er niet te veel aan doen, dan kan het zomaar zo zijn dat we ook in Nederland dat soort toestanden in de ziekenhuizen krijgen." Fresen denkt dat bij een positief OMT-advies de avondklok er gaat komen.
- Het verwijzen naar de Britse variant is volgens **Nieuwsuur-verslaggever Arjan Noorlander** een manier van het Kabinet om Nederland 'te overtuigen' dat ondanks de dalende besmettingscijfers er nu toch niet versoepeld kan worden.
- **NOS-verslaggever Xander van der Wulp** maakt een link met de toeslagenaffaire. Hij vond de opmerking van Rutte - dat wanneer het kabinet af zou treden, zij toch missionair moet opereren in de crisisbestrijding- 'een heel aparte redenering': "Je treedt af maar wil daarna missionair blijven. Maar Rutte heeft tot nu toe, zeker achter de schermen, de druk op die andere drie in de coalitie opgevoerd door te zeggen: het is een grote crisis. We moeten blijven. Dus aftreden is eigenlijk geen optie. En hier suggereerde hij voor het eerst dat dat misschien toch wel kan. En daarmee toch ook de andere drie coalitiepartijen enigszins met hun ogen laten knippen. "

Opiniepeilingen

- Uit een **opiniepeiling van I&O Research** onder 2.193 Nederlanders blijkt 72% achter de manier staat waarop het kabinet in het algemeen omgaat met de maatregelen (in dec. nog 66%). De steun voor de maatregelen m.b.t. de gezondheid steeg eveneens van 65 naar 71%. De steun voor de economische maatregelen ging van 54 naar 57%. 40% wil dat de huidige lockdown gehandhaafd wordt, nog eens 33% wil de lockdown zelfs verder aanscherpen, 20% wil een versoepeling en 6% vindt dat de lockdown moet stoppen. Vooral PvdA, GL, D66, D66, VVD en CDA-kiezers willen de lockdown handhaven of verder aanscherpen. Onder PVV-kiezers is er een groter deel voor 'aanscherpen' (38%), maar ook een groter deel voor 'versoepelen' (27%). De vaccinatiebereidheid steeg in alle leeftijdsgroepen en in alle leeftijdsgroepen ongeveer even veel (ongeveer +10%-punt). Ouderen (50-64 jaar en 65+) zijn in 9 op de 10 gevallen van plan zich te laten vaccineren, mensen van 25 tot 34 jaar het minst. Dat er nu een vaccin is geeft 69% een optimistisch gevoel voor het nieuwe jaar. Dit geldt met name voor ouderen (50-64 jaar: 74% mee eens; 65+: 78% mee eens). 45% verwacht dat we dankzij het vaccin binnenkort ons normale leven weer kunnen gaan leiden en 33% gelooft van niet. Ook hier zijn het eerder de ouderen (65+: 51% mee eens, 27% mee oneens) die er optimisme uit putten. Bij de andere groepen is het eerder fifty/fifty. Er is verdeeldheid over de stelling 'Mensen die zich hebben laten vaccineren moeten voorrang krijgen in de zorg boven mensen die zich niet laten vaccineren': 39% is het hier mee eens, 41% niet. Ouderen zijn hier vaker voor (65+: 51% mee eens, 29% mee oneens), jongeren vaker tegen (25-34 jaar: 28% eens, 56% oneens). Voor het verplichtstellen van het vaccineren is nog minder draagvlak: slechts 36% is hier voor; 65+ staan hier wederom het vaakst achter (46%). Ook is er veel vertrouwen in de organisaties / personen die een hoofdrol spelen in de crisis-aanpak: 89% heeft vertrouwen in Gommers, 87% in Kuipers, 84% in Koopmans en in 70% in Van Dissel. RIVM / GGD's hebben het vertrouwen van 75%. Relatief laag zijn de scores voor premier Rutte (65%) en minister De Jonge (57%).
- Uit onderzoek onder het **panel van Hart van Nederland** waar ruim 3.000 deelnemers van de 35.000 leden aan deelnamen blijkt dat 75% de verlenging van de maatregelen een juiste beslissing vindt en 25% vindt dat het kabinet de lockdown niet had moeten verlengen. Over de avondklok is verdeeldheid: iets meer dan de helft vindt dat die er moet komen en 44% vindt het juist geen goed idee. Reacties: "De avondklok moet onbespreekbaar zijn. Onze vrijheid wordt al veel te veel beperkt" en: "Er zijn hier bijna iedere avond en nacht jongelui op straat met zwaar vuurwerk en dat kan al niet gehandhaafd worden, dus wat heeft het dan voor nut. Daar is geen menskracht genoeg voor". Op dit moment heeft 54% vertrouwen in het coronabeleid van de regering en 40% heeft dat vertrouwen verloren of nooit gehad. Het vertrouwen is iets gestegen sinds vorige maand, toen had precies 50% vertrouwen. In november was dat nog 61%.